

Tilgængelighed til tv

Tv er en primær kilde til information, læring og underholdning. Tv bringer information og understøtter den demokratiske dialog, lige så vel som de kulturelle og sociale værdier i samfundet. Tilgængelighed til tv er derfor af afgørende betydning for mennesker med handicap. Som det er i dag er der begrænsede muligheder for at se nyheder og andre programmer på tegnsprog, det er begrænset hvor mange udsendelser der er tekstet og man bruger næsten aldrig dansk talt oversættelse ved fremmedsprog (oversættelse for dem der ikke kan læse tekster). Derimod er det ikke udsædvanligt at se langt hyppigere brug af tegnsprogstolkning, tekstning og talt oversættelse uden for Danmarks grænser. Der findes adskillige former for inkluderende teknologi og teknikker, der kan gøre tv-mediet tilgængeligt for mennesker med handicap. Desværre er disse teknologier enten ikke særligt udbredt eller i nogle tilfælde slet ikke implementeret i Danmark endnu. Desuden mangler der tilgængelighed med hensyn til selve tv-udstyret, dvs. det skal være muligt at benytte for personer med handicap.

Det faktum at rigtigt mange programmer i dansk tv ikke er tekstet gør tv'et som medie utilgængeligt for store dele af den danske befolkning, her tænkes der både på døve, hørehæmmede, synshæmmede, ordblinde og andre. I alt en gruppe på minimum 469.000 personer.¹

Med de teknologiske muligheder inden for digitalt TV ønsker SUMH at arbejde for at digitalt TV også kommer til at betyde øget tilgængelighed til de danske kanalers mange tilbud som fx nyhedsudsendelser, dokumentarer film og sport. SUMH mener at de nye teknologiske muligheder for både flere kanaler og i form af automatisk tekstning samt tekst-til-tale programmer, burde gøre det muligt i langt højere grad end i dag at tilbyde tilgængeligt TV. DR og TV2 har begge en såkaldt public service aftale. Dette indebærer at de har forpligtet sig til at opfylde visse krav blandt andet med hensyn til betjening af personer med et handicap.

Web-TV

Som tidligere nævnt har både DR og TV2 en public service aftale. Dette indebærer at de har forpligtet sig til at opfylde visse krav blandt andet med hensyn til betjening af handicappede. Der står blandt andet:

"DR skal hurtigst muligt i kontraktperioden i lyset af de teknologiske muligheder anvende åbne standarder med henblik på generel tilgængelighed for alle brugere til DRs on-line-virksomhed."²

Dette er dog sjældent tilfældet selvom de har skrevet under på det. Mange af de ting der bliver uploaded som web-tv efter at det har været sendt er utilgængelige. Selvom der i visse tilfælde har været fuldt tekstet og/eller synstolkning på programmet da det blev sendt i fjernsynet, forsvinder dette når udsendelserne bliver uploaded. Dette gør dem utilgængelige for mange unge med handicap da de netop har brug for denne tekstning og/eller synsfortolkning. Via tilgængeligt web-tv bliver nedenstående services relativt nemme at implementere på nettet i første omgang.

---

¹ 4.000 døve, 250-300.000 høreapparats brugere, 25.000 blinde, 25.000 synshandicappede som ikke er blinde, 165.000 ordblinde (3 % af befolkningen) = minimum 469.000 personer

²

http://www.kum.dk/graphics/kum/downloads/Kulturomraader/Radio_og_TV/Public%20Service%20kontrakt%202007/Publicservicekontraktennyudgave.pdf

Live-tekstning

Ydermere ønsker SUMH udvikling af den teknologi, der kaldes live-tekstning, der især bruges i direkte indslag i nyhedsudsendelserne. Under indslaget indtaler en såkaldt "re-speaker" indslaget sideløbende med, at han lytter til de levende ord. Et talegenkendelsesprogram omsætter derefter re-speakerens tale til skærmens undertekster - med nogle sekunders forsinkelse. Denne nye teknologi har givet bl.a. døve og hørehæmmede mulighed for at følge de direkte indslag i nyhederne i udvalgte udsendelser. Det er dog nødvendigt at videreudvikle det danske talegenkendelsesprogram for at kunne få en ordentlig kvalitet og mindske forsinkelsen, der oftest ligger på hele syv sekunder. Forsinkelsen betyder, at det ikke er muligt at støtte sig til mundaflæsning samtidig med, at man læser teksten. I udlandet er denne forsinkelse dog betydelig lavere så der kan trækkes på erfaringer derfra.³

Synstolkning

SUMH ønsker synstolkning (audio description) på dansk producerede tv-programmer. Synstolkning beskriver det visuelt baserede indhold i en tv-udsendelse ved at forklare f.eks. scenedetaljer, handling, kropssprog og ansigtsudtryk. Beskrivelsen passes ind mellem den i forvejen eksisterende dialog i en tv-udsendelse. Denne facilitet skal være valgfri, både på alm. tv og web-tv, og skal kunne slutes til eller fra efter den enkelte seers ønsker og behov.

Audible subtitling

SUMH ønsker også Audible subtitling (lydlig tekstning) på tekstede udsendelser. Audible subtitling er lydligt output af underteksterne og kan gøres tilgængelig ved, at der åbnes for adgang til en valgfri kanal, hvorfra dette output kan nås. I nyhedsprogrammer er der nu om dage mange interview på et fremmedsprog. Disse udsendelser kan kun gøres tilgængelige for blinde, stærkt svagsynede og ordblinde ved hjælp af audible subtitling. Denne facilitet bør også informere om, hvem der interviewes i en nyhedsudsendelse eller ethvert andet informativt program. Denne facilitet skal være valgfri og kunne slutes til eller fra efter den enkelte seers ønsker og behov uden at forstyrre den øvrige programlyd. DR bruger en selvstændig kanal til synstolkning, mens BBC sender synstolkning som lydsignal direkte til den digitale modtager i seerens eget hjem. Det vil sige, at man på sin digitale modtager skal slå synstolkning til, og ellers se programmet på samme kanal som alle andre. Samme metode bruger BBC i forbindelse med tekstning for hørehæmmede, som seeren også selv skal slå til på sin digitale modtager. Det kræver fælles standarder for produktion af digitale modtagere. En tilsvarende funktion skulle være tilgængelig på nettet således at brugeren selv kan bestemme om der skal være audible subtitling eller ej.

Tegnsprogstolkning

DR har besluttet at nedlægge "Nyheder på tegnsprog" som var en tv-avis produceret af døve, for døve. I stedet er det eneste tilbud til døve nu 4 timer dagligt bliver der er tegnsprogstolk i et fast tidsrum (18-22) på en speciel kanal. På denne kanal ser man tv-avisen, mens man samtidig har et billede af en tegnsprogstolk ved siden af som oversætter. Dermed kommer der ikke noget egentligt alternativ til nyheder på tegnsprog da denne tegnsprogstolkning allerede fandtes inden programmet blev nedlagt. Problemet med tegnsprogstolkningen er, at der mangler fleksibilitet det er DR der suverænt vælger hvad der skal tolkes og hvad der ikke skal tolkes. Muligheden for tilvalg og fravalg af programmer man gerne vil have tolket er ikke eksisterende. Ydermere kan det være et problem for nogle at tegnsprogstolkningen skal gå så hurtigt for at følge med nyhederne da det foregår live, i modsætning til nyheder på tegnsprog som var optaget på forhånd.

---

³ <http://www.handicap.dk/dokumenter/dh-nyhedsbrev/dh-nyhedsbrev-4-09-december/kapitel15>

Det vi i SUMH ønsker er brugerinddragelse, hvis der af en eller anden betydningsfuld årsag skal prioriteres mellem tegnsprogstolkning af forskellige programmer. Døve har i realiteten meget dårlige muligheder for at følge den daglige nyhedsstrøm, når andre end brugerne selv definerer behovet.

FN's Handicapkonvention

FN's handicapkonvention trådte i kraft i Danmark den 23. august 2009. Dette betyder, at Danmark er forpligtet til at sikre handicappedes rettigheder, sådan som konventionen foreskriver. Det indebærer på den ene side, at eventuelt eksisterende love, som diskriminerer handicappede, skal fjernes, og at nye love, der sikrer, at handicappede ikke diskrimineres, skal vedtages. Jævnfør ovenstående mener vi, at følgende artikler ikke bliver overholdt som de burde.

- Citat FN's handicapkonvention artikel 9 stk. 2: "Deltagerstaterne skal ligeledes træffe passende foranstaltninger til: f) at fremme andre passende former for bistand og støtte til personer med handicap for at sikre, at de har adgang til information, g) at fremme adgangen for personer med handicap til ny teknologi og nye systemer på informations- og kommunikationsområdet, herunder internettet, h) at fremme udformning, udvikling, produktion og distribution af tilgængelig teknologi og tilgængelige systemer på informations- og kommunikationsområdet på et tidligt stadie, så denne form for teknologi og systemer bliver tilgængelige til den lavest mulige pris."
- Citat FN's handicapkonvention artikel 19:"c) at samfundets tilbud og faciliteter til den almene befolkning er tilgængelige for personer med handicap på lige fod med andre og tager hensyn til deres behov."
- Citat FN's handicapkonvention artikel 30 stk. 1: "b) adgang til fjernsynsprogrammer, film, teatre og andre kulturaktiviteter"
- Citat FN's handicapkonvention artikel 30 stk. 4: "Personer med handicap er på lige fod med andre berettiget til anerkendelse og støtte af deres særlige kulturelle og sproglige identitet, herunder tegnsprog og døvekultur."

Udover de generelle principper om ikke-diskrimination, fuld og effektiv deltagelse i samfundet, lige muligheder, universelt design, rimelig tilpasning og tilgængelighed, siger FN konventionen om rettigheder for personer med handicap at der skal træffes passende foranstaltninger for at fremme adgangen til information. Denne vil blive forbedret betydeligt gennem de ovenstående tiltag hvilket samtidigt vil give unge med handicap bedre adgang til samfundets tilbud og faciliteter igennem fjernsynsprogrammer og lignende. Ydermere vil anerkendelse af døvekultur og tegnsprog yderligere blive forbedret.